Број 99. У Новом Саду у недељу 4. маја 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро.Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Поводом најновијих догађаја на истоку.

Све јаднији гласи стижу отуд из Ст. Србије, Мађедоније и одонуд из оних крајева око Косова. Тамо у тим крајевима где српска нам браћа пиште у невољи љутој, осилише се обесни Арнаути у злосретној намери, да униште све оно што носи и што се поноси српским именом. Тамо у тим крајевима, где је некад Србин владао, наумише, с једне стране крвожедни Арнаути да униште све оно, што је српско, а с друге пак, осилише се Бугари пропагишући зар својом несретном пропагандом да побугаре онај несретни народ, који данас после толиковековне борбе и робовања мора да брани живот и огњиште од небраће своје.

Срби у оним крајевима морају да стрепе за свој живот, за своје огњиште, за своје добро и имање, за своје миле и драге на дому и ван њега. Та никад није Србин тамо сигуран, да му неће обесни Арнаутин затомити дом, или да му неће бугарске шовинисте напасти на веру и на народност. И где се све то догађа? Мислите ли зар тамо негде, где нема хришћанства, где није светлост науке допрла и овладала, тамо негде, где живе људи који носе на себи слику човечију, а у себи срце животињско. Не, све се то догађа, све то бива тамо у оним несретним крајевима некадањих земаља српских, тамо у Старој Србији и Мађедонији, не дакле у Африци него на жалост у културној (?) Европи.

Сва чуда и покоре, што чинише са Србима, гледала је Европа равнодушно али шта ће бити сад кад погибе представник моћне Русије, — конзул Шчербина? Шта ће бити сад, кад одлетеше у ваздух динамитом — бугарском руком потпаљене — отоманска банка и друге зграде. Шта сад?

Разуме се, да су ови догађаји морали веома незгодно доћи онима, који су званични, европским промислом позвани чувари мира и установљеног међународног поретка; а још је дошао незгодније с тога, што баш нађе да тако неугодно прекине тишину „мртве сезоне“, у којој нико не мари за такве емоције и немире, у којој су сви „фешионебл“ људи, а нарочито не мари висока дипломација, која као модерни Атлант на својим раменима држи равнотежу европскога света. Високи заступници „европскога промисла“ хоће да буде мир и да се он никако и нигде не ремети; то беше заповест која је са висине међународног ареопага издана разним народима и народићима у сва четири краја Европе и која, наравно, мора да се послуша непитајући ни мало колико се зноја и крви разних народа непрестано узиђује у колебљиве темеље томе миру и не гледајући на то што крштена људска створења морају, окована у ропске ланце, на својој грбачи да држе стубове те свакојако скрпљене зграде, што се зове еврпска равнотежа.

И таман мишљаше дипломација да опет мирно задрема на удешеном поглављу тога најстроже наређенога „мира“, таман се по њеном мишљењу беше обезбедила да неће никакав устанак и рат, никакав чујнији и гласнији покрет духа времена, никакав помицај ни у напред ни у назад, никакав ветрић из дубине народног живота пореметити и узнемирити ту математички удешену површину постојећег међународно правног система — кад се на један мах тај дипломатски крпеж продера опет на једноме месту и из продрте пукотине проли се људска крв — проли се крв баш преставника оне државе, којом је обилато улепљена та зграда данашњега мира! Проли се крв „службених органа“, догодише се покори не забиљежени у историји — образоване Европе! — И шта сад? Дипломација којој је стална основа „ad conservandum in Europa equilibrium“ гледа све своје дипломатске напоре за држање европске равнотеже како изшче завају у ваздуху.

Да ће у Мађедонија наступити озбиљне ствари о том нема разговора. Али се дипломација ужурбала, како ће се то све свршити.

Да Турска неће моћи сачувати за дуго Мађедонију то је скоро јасно. Зато је врло важно питање: Шта ће бити с Мађедонијом?

Грчка пропаганда је по Мађедонији јако раширена. Бугари су такође годинама радили и раде да временом дођу до Мађедоније. Само је Србија седела скрштених руку. Бугарске школе су, као нека мрежа, раширене по целој Мађедонији а Србија као да је сасвим и заборавила да она има својих великих интереса на том класичном земљишту српске прошлости.

Стари немар још једнако влада. У Србији нико и не мисли на то.

На догледу крвавих и озбиљних догађаја Србија заборавља на своју дужност.

Старе зађевице још једнако владају. У Србији — како последњи догађаји показују — нико од позваних и не мисли о томе какве су опасне прилике наступиле на Балкану. У Мађедонији у грдној већини живи народ српски. Па опет је тај народ напуштен, као да је Мађедонија негде у централној Азији.

Стара је ствар да је осим грчке и бугарске пропаганде и Аустрија бацила око на Стару Србију и Мађедонију, одавно се онде мисли да треба преко Солуна створити излаз на Егејско море.

С Мађедонијом врло лако се може случити оно што се догодило са Босном и Херцеговином — окупација.

С тога би требало, да је Србија пажљива. Грчка и Бугарска пропаганда и аустријске тежње — то је оно што највише прети српским интересима у Старој Србији и Мађедонији. А та је опасност у толико већа што се у блиској будућности може решити будућност те земље.

Наравно да европској дипломацији не годе догађаји који се приближују. Европска дипломација није кадра нити може — и ако би радо хтела — задржати ток догађаја, који се приближују.

Не само у овим догађајима, него у свима великим и пресудним догађајима, увидећемо да су људи ма какав они положај заузимали, са свим немоћни према логи-

ПОДЛИСТАК.

Берлински конгрес 1878.

УСПОМЕНИ ЈОВАНА ДРАГАШЕВИЋА.

Шта је Стара Србија, а шта је Лазарева Србија? — Ревиндикација. — Косовски вилајет. — Лим граница по уговору између Србије и Црне Горе. — Мемоар о увећању Србије. — Карте уз мемоар

(Наставак)

Према овоме, дакле, ја сам за Србију обухватио цео Лаб (предео), и наш нов пројект гласио је овако:

»Граница Србије иде коритом Дрине, обухватајући острва, која су и до сада припадала кнежевини, и остављајући јој Мали Зворник и Сакар. Ова граница поклапа се са старом све до Увца, за тим иде уз ту реку до њена састава са Кладницом. Одатле се граница пење на гребен планински између Кладнице и Увца, и дуж тога венца стиже на стару границу код Дивљег Брда. Одатле све старом границом до Копаоника. Одвајући се од њега на врху Канилугу, и идући јужним огранком Копаоника, поклапајући се са старом границом новопазарскога пашалука, прелази је над левим извором Бистрице и наставља даље водомеђом потока Самодрже и Мојанче, стиже на Лаб, прелази га, и пење се на планину Гранашницу, затим на брдо печевачко и Козницу, одакле водомеђом између Брезалице с једне, а Жеговца и Смељуше с друге стране, пада на Мораву код села Будрика. Одатле се огранцима Карадага граница пење на врх планине код Џами-Карадага, где скреће на југо-исток, прелази пут Врања Куманово код хана Муратовца и нагибајући се на исток гази реку Пчињу села Мучилова. Одатле граница окреће на северо-исток, пење се на планину Козјак, гази редом брда Ћуприну, Дунавицу, Бабину Пољану и донекле на северу Црни Врх. Одавде иде водомеђом нагињући на северо-исток, па преко Стрешера, Мешида, Равне Шибе и Огорелице окреће право на исток преко Костурнице и Љубеша, и, држећи се једнако водомеђе између Струме и Искре с једне, а Нишаве с друге стране, стиже на Радочину, на Коџа-Балкану. Овде граница окреће на северозапад, иде гребеном Кипровачког Балкана преко Старе Планине, прелази Св. Николу и водомеђом излази на Караулу Суви Кладенац. Овде пак, окренув на исток венцем брђанским између Раковице и Попадије, а преко брда Рабиша, стасава на Дунав, где се између села Гладнице и Жегљице свршава.

Као што се из овога види, ја сам овим пројектом обухватио и цео Лаб и Гилан, према аустријској сфери; а према руској захватио и Трн, и Пирот, и — Видин.

Али не прође ни два дана, а Ристић ми рече, да Аустрија неда Гилан; Врању како тако, али Гилан никако. О Видину нико неће ни да чује.

Руси пак, управо за сада Бобриков, не да ни Трн, ни Пирот, ни Стару Планину, него с Цариброда право на Пандирало!

Муке не знаш с које стране веће.

Него да правим нов пројекат без Гилана.

»Добро«, рекнем ја, »али — макар пројекат и не изгледао »научан«, како би било да закачимо бар Бело Брдо?«

»Па да пробамо!« рече сиромах Ристић.

»Не само да ми изгледа«, рекнем ја Ристићу, »него, ево, очевидно је, да је и Аустрија, а не само Русија, узела за подлогу нашег увећања сан-стефанску одредбу, па се труде и једни и други, да нас на томе и задрже, или, ако баш не узмогну, онда да нам парченце по парченце дају као нарочиту милост. А да није те злосрећне уредбе, онда би природно било да узму наш пројект преда се, па, у колико им не иде у рачун, а ево много им не иде, да нам и с једне и с друге стране крешу и отимљу. Али у том случају ипак је вероватно, да бисмо ми много боље прошли. Али пусти тај сан стефански уговор, Бог га клео!«

И ја узмем да правим други пројекат.

Он је гласио овако:

»Граница Србије иде коритом Дрине обухватајући острва, која су и до сад припадала кнежевини, и остављајући јој Мали Зворник и Сакар. Ова граница поклапа се са старом све до Увца, за тим иде уз ту реку до њена састава са Кладницом. Одатле се граница пење на гребен планински између Кладнице и Увца и дуж тога венца стиже на стару границу код Дивљег Брда. Одатле све старом границом до Копаоника. Одвајајући се од њега на врху Канилугу, и идући јужним огранком Копаоника поклапајући се са старом границом ново-пазарскога пашалука, прелази је над извором Бистрице и наставља даље водомеђом потока Самодрже и Мојанче, стиже на Лаб, прелази га

ци факта и према току догађаја који не задржано напред иду; увидећемо да је дипломација веома мало у историји учинила и да су се све промене догађале „malgre elle“ (против њене воље)

Тако је и с последњим догађајима. Решење источнога питања приближује се своме крају. Питање ово чешће је изилазило пред дипломацију европску, али је она увек налазила узрока да га претрпа и одгоди, јер све некако то њени интересси захтеваху.

Цивилизација није имала уши да чује вапај бедних патника, нити је имала срца да се сажали на муке које већ неколико векова поднашаху ови од зулумћара и угњатача својих. Но као да је куцнуо час да се једном и ово питање решити мора, па ма то и преко воље европских дипломата било.

Србија би требала не само да је на догледу ових догађаја на опрези него да се и брине о српским интересима у Старој Србији и Мађедонији. Много је пропуштено.

Но да ли се можемо надати каквом крупном делу данашње Србије?

Па ипак надајмо се да ће Србија у последњем часу сетити се свог великог и светог задатка.

Б—ван Белегишанин.

Нови Сад, 3. маја 1903

Положај патријарха Гергија. Прошлог четвртка био је у Будимпешти дворски бал, на ком је учествовао и патријарх Георгије. Како нам јављају из Будимпеште, краљ је као обично разговарао са појединим личностима но овога пута је сасвим хладно прошао поред патријарха Георгија и није га ословио. Ово је запажено нарочито у посланичким круговима јер се пазило на то. Истина је, да краљ није са свима разговарао, нити је то могао учинити, али све до скора није кроз дуги низ година никад и ни једном приликом обишао патријарха Георгија, као представника наше цркве.

Тек од кад су на мајском сабору доказане пригоде патријарха Георгија; од кад је утужен од саборског одбора и подмирио своту коју пре тога није још надокнадио, тек од тада доживео је, што није требао доживети. На претпрошлом дворском балу обишао га је такође краљ, и говорио је са епископом Лукијаном. И кад је отац Георгије променуо место и нашао се поново пред краљем, онда га је краљ ословио са речима: „Чуо сам већ, ви сте болесни“.

Сад је и опет прошао краљ поред патријарха Георгија а да га не спази. Но овога пута није имао патријарх Георгије смелости да понови оно, што је учинио прошлог пута јер сад већ беше и њему јасно, да није случајно остао неопажен. И бојао се да не чује речи: — Ви сте још болеснији, но пре!

Нами је незгодно писати о овој ствари Али ми ствар патријарха Георгија не сматрамо за његову личну ствар. Он по своме положају, као представник наше карловачке митрополије, има свуда приступа и сад као такав издржава ова омаловажања. И то не бива из политичких, него из сасвим других разлога, који су познати целом свету и бацају врло тавну сенку не само на патријарха Георгија, него та сенка пада већ и на нашу цркву.

И то ће сад већ тако остати, док остане Георгије на свом данашњем месту. Падали су и други светски и црквени великодостојници у немилост. Но то је бивало и мењало се и у том не беше ничега што срамоти. Ал ово је стање, које не може и не треба и не сме да остане.

Води ли о томе рачуна патријарх Георгије?! Увиђа ли већ једном, да све има границе и свему треба да буде краја. Народ наш има права захтевати у име угледа свога и своје цркве, да има бар каквог црквеног поглавицу коме нико с правом да не окрене леђа.

Политички преглед.

Угарски сабор. У седници од четвртка одговарао је Томашић на опозициона излагања о изгредима у Хрватској и Славонији. Није истина да постоји мржња Хрвата против Мађара. Он не познаје Хрвата, ни покрете, који би ишли за тим да се те земље оцепе од Угарске. Незадовољство је у тим земљама велико и то с једне стране због неповољних и трајавих економских прилика и што се Угарска не држи поравнања са Хрватском и Славонијом (Са левице питају: па што онда помажете данашњу владу? што не износите те разлоге?) Томашић наставља, разлоге неће за сада изнети, има времена за то, кад буде згоднije време. Чиновници на железницама ил не знају хрватски, те не умеју са житељима да опће, или знају, а неће да знају, што свакако ствара незадовољство Хрвати не волу Немце, но он мора одлучно да побије, као да новац за изгреде долази из Аустрије. Тај новац долази из Угарске, а са које стране, то ће се већ показати. И Хрватима би било по вољи, да се немачки језик потисне из војске, јер би онда по духу поравнања и код домобранства Хрватске и Славоније био службени језик хрватски, као што је код угарског домобранства мађарски. (Велика граја на левици.) Опозиција угарског сабора вели, да би онда, кад би се потиснуо немачки језик 20 милиона људи дошли до права, да свој језик уведу у војску. Тај језик наравно истичу да је мађарски. Оног часа, када тих 20 милиона не би били поданици угарски, већ чисти Мађари, не би било ни Хрвата, који би се тој жељи одупирали.

У седници од петка Семере је устао против говора Томашићева. Хрватским и аустријским подацима утврђује да је Хрвата мали број, и да Срби прете да их претопе у себе, ако се не ставе под заштиту и окриље Мађара. Томашић не би дакле смео тако да говори. То није лојална политика, довикује Пихлер Хрватима, нека Томашић отворено каже откуд они новци? (Где је Томашић? Где сте га сакрили. Реците! довикује левица Хрватима) Пихлер позива Хрвате, да не стоје у служби аустријске силе као што су до сад чинили, већ нека помогну да се извојује самосталност Угарске.

За тим се прешло на расправу о квотном изасланству.

Пред скупштинске изборе у Србији. Самостални радикали одржали су у четвртак конференцију у уредништву „Одјека“, и ту су једногласно закључили да не учествују у данашњим скупштинским изборима Резолуција је доста опсежна. (Донећемо најглавније из ње у народном броју Као што смо јавили већ, и једна и друга фракција либералне странке, решиле су, да се у изборе упусте.

Догађаји у Старој Србији и Мађедонији.

Изгреди турских војника у Солуну.

Приликом умиривања после оних динамитских атентата у Солуну, починили су турски војници, као што се накнадно испоставило и доказало, велике изгреде. Тако су на силу продрли у цркву св. Димитрија, на место убили свештеника, који је тамо службу служио, оскрнавили цркву и поробили све скупоцене утвари, одежде и т. д.

Турске ратне спреме.

Јавља се из Солуна, да тамо стижу из Мале Азије непрестано транспорти војске, коња, топова и џебане, те се то све одмах даље отправља. Из тога се закључује, да Турска помишља и на рат.

и пење се на планину Гранашницу, за тим на Брдо Печевачко и Козницу. За тим водомеђом Гилана и Прилепнице досеже до Мораве, коју гази код села Пограде. Одатле се граница пење до на врх Карадага, код села Мирошевца, где излази на међу врањскога и кумановскога среза, па за тим дуж те међе пење се на брда: Рујан, Св. Илија, Кључ, Бабина Гора и Црни Вр; одатле сад, а све водомеђом нагиба на северо-исток, гази брда: Стрешер, Мешид, Равну Шибу и Огорелицу, па онда окреће на исток на брда Костурницу и Љубеш, и држећи се једнако водомеђе Струма и Искра с једне, а Нишаве с друге стране на брдо Радочицу, на гребену Коџа-Балкана. За тим наставља у правцу северо-западном и иде гребеном Кипровачкога Балкана и Старе Планине, прелази Св. Николу и водомеђом излази на стару границу близу карауле Расовати Камен, одатле све старом границом до карауле Вршке Чуке, па онда водомеђом до Дунава«.

Као што се види, овде је Гилан, али не и Лаб, а задржали смо Ново Брдо.

Ово овде тиче се Аустрије, и, истина, нисмо се надали, али смо покушавали, да од ње што више добијемо на овој страни, која је доста удаљена од њене »сфере«, а она нам је у неколико Врању осигурала.

Остала граница, дакле и према југу и према истоку, и у овом је претрпела знатне штете јер — трудили смо се да у некој мери задовољимо тражбине турске и руске. У тој нашој тражбини резигнирали смо на целу Пчињу и Видин са околином, осигуравајући себи само десну обалу Тимока.

Али нам ни тај покушај не испаде срећно. Аустрија неда ни Ново Брдо.

Ну, то што и колико нам Аустрија не да, то је још и цвеће према оном, што нам Бобриков и Шувалов не дају.

Ја нисам долазио у додир са војничким делегатом ни једне државе, па ни са аустријским, него једино и само са Бобриковом.

Са аустријским зато не, што је Ристић радио непосредно са Андрашијем; а да би том приликом чвршће стајао (у погледу терена и онога што с њим у вези стоји), он је имао »добру помоћ« (по његовим речима) из разговора и »саветовања« са мном, тако да су му неки и комплименат правили, како је »добро верзирао тим ситницама«,

Али сам са Бобриковом бивао чешће. Моји преговори с њиме, нарочито моје примедбе, па боме мало и опорне, биће свакојако од интереса читаоцу ових успомена; али о томе ћу мало доцније.

Поред свију наших мука и покушаја, наше пројекте не уважише. Истина, ми смо поднели и трећи пројект, скоро очајни, али, пошто се он скоро сасвим слаже са елаборатом комисије, то га ја овде изостављам, а војничка комисија, која је имала то да спреми за конгрес, ево какав је елаборат конгресу предала:

Са досадашње границе српске на Копаонику нова граница од врха Канилуга, иде гребеном јужног Копаоника огранка, управо међом досадашњега пашалука новопазарског и нишкога, те на планину Марицу, и пресецајући пут из Куршумља у Приштину код Преполца, али тако да највиша тачка пута (позиција) остане Србији, т. ј. да граница пресеца пут на 100 мстара јужно од те највише тачке, — граница излази, идући једнако досадашњом границом нишког и приштевског пашалука, на планину Ђак, и савија на југ до планине Мркоња. Овде нова граница оставља међу пашалука на истоку, па наставља к југу, прелазећи више села Тулара, и хватајући се планине Велиглаве излази на исток опет на међу пашалука нишког и приштевског. На тај начин жупа «Медвеђа», која је била припадала пашалуку приштевском, сад остаје Србији. Граница даље иде све међом пашалука и с њом силази на Мораву више села Копчуља, затим продужава Моравом и прелази је испод села Лужана. На тај начин Копључ припада Србији, а Лужани остају Турској. Прешав Мораву, граница иде најкраћом пругом на брдо Рујан (а у мом пројекту ишла је и даље међом пашалука на Рујан) и даље све гребеном планинским (водомеђом) на планину Св. Илија, Кључ. Бабина Гора, Црни Врх, дакле, дотадашњом међом пашалука.»

Ето, дотле је ова комисија границу израдила, а даље, дакле источну границу оставили су, док се са пуномоћницима (овде, дакле, главно руским) у начелу споразуму.

(Наставиће се.)

Султан руском цару.

Поговара се у београдским дипломатским круговима, да је султан управио на руског цара дугачак телеграм, у коме изјављује да ће турска влада употребити све мере, да угуши устанак, и да више неће доћи до покоља.

Заузимање руског посланика за струмичког митрополита.

Цариградски руски посланик Зиновјев заузео се код порте, да пусти ухапшеног бугарског струмичког митрополита Герасима. То заузимање Русије поздравила је бугарска штампа врло радосно, јер у томе види да је Русија скренула другим путем, на боље, у маћедонском питању.

Покољ хришћана.

Јавља се из више места у околини Битоља и Скопља, да су многи хришћани тамо поубијани. Посланици великих сила чинили су на то представке порти, која је по том издала наредбу на све гувернере и војене заповеднике, да свим силама спречавају сваки покољ, који би се десити могао, а особито да чувају странце.

Страх од динамитских нападаја.

Јавља се званично из Солуна, да се боје нових динамитских атентата.

Борбе са усташким четама.

У пошљедње време дошло је до окршаја и борбе са више усташких чета у санџаку серском, а у околини Демирхисара и Мелника.

При бој код Кратова разбијена је усташка чета.

Забрана посете мошеја.

У Цариграду је од прекјуче строго забрањено, да странци могу улазити у мошеје.

Хапшења Бугараша у Грчкој.

Грчки официри ухапсили су у Тесалији 40 Бугараша, који стоје у вези са комитама. У њих је нађено много писама у којима траже оружја, џебане и динамита. И у Атини су похапшени многи Бугари и отправљени у свој завичај, а нашло се у подруму једног Бугарина један сандук са динамитским патронама, код другога пак тежак сандук пун празних динамитских патрона.

Повратак кнеза Фердинанда у Бугарску.

Бугарски кнез Фердинанд вратио се дакле у Софију. У једанаестом часу променуо је он своју одлуку, према којој је хтео да се врати у Мантон. Узрок је томе, вели се, тај што га је министар председник Данев већ неколико пута позивао да се одмах врати. Вест о кнежеву повратку у престоницу Бугарске учинила је повољан утисак на дипломатске кругове у Цариграду, јер се тај његов поратак сматра као знак мирољубивости.

И Бугари су сада Срби.

Из Солуна јављају: После динамитских атентата у Солуну и Битољу турске власти почеле су гонити Бугаре у солунском и битољскоме вилајету, и они да би се спасли од хапшења и прогонства у Малу Азију, сада се издају за Србе, и веле да нису Бугари, него прави овејани Срби. Сада се овде већ може чути, како је то и то село српско, и у њему школа српска, а до атентата говорили су бугарски, да је то село и школа у њему бугарска.

Турска војска у новопазарскоме санџаку

Из Митровице јављају: Један турски паша рекао је овде у поверљивом кругу својих пријатеља, да нагомилавање војске у новопазарскоме санџаку има, поред акције против незадовољних Арбанаса, и други значај. На питање шта то значи, одговорио је: »Ми никога не ћемо пустити у новопазарски санџак. Страна сила не сме даље продирати. Ми смо до зуба наоружани, да бранимо санџак новопазарски од стране окупације, која се можда намерава, али која се не ће никада остварити.

Арбанаси против реформа

Из Скопља јављају: Када је турска војска ушла у Ђаковицу, предали су прваци арнаутски адресу Омер Ружди паши, у којој изјављују да ће остати верни султану, и да се не ће борити против његове војске, али у исто време нагласили су да они нидад неће пристати на реформе. Они се позивају на коран, који не допушта ношење оружја ђаурима у мусломанској земљи и по коме ђаури не могу судити правовернима. — То је алузија на намеравано увођење делимичне хришћанске полиције у вилајетима косовском, битољском и солунскоме и на мешовите судове, који се мисле завести.

Митрополит Герасим ухапшен.

Из Скопља јављају: Амо је стигао глас из Струмице, да је ухапшен бугарски митрополит Герасим, који се политички веома компромитовао и којега су Турци одавно позвали, да се уклони из своје епархије, али га је заштићавао и бранио бугарски егзарх у Цариграду.

Догађаји у Хрватској и Славонији.

Јављају из Крижеваца, да је тамо преки суд осудио двојицу на смрт, и да су већ тројица погубљени.

Из Глоговнице дотерани су у затвор судбеног стола у Беловару 87 сељака и 4 жене.

У Хрељанима, крај Бакра, влада велика узрујаност против бана, јер је једна здерана мађарска натписна табла наводно по бановом налогу, уз војену асистенцију опет намештена. Војска чува железничку пругу према Карловцу, јер се поговара, да демонстранти хоће да покваре шине.

„Хрватски Браник“ јавља, да је у Митровици појачана жандарска постаја и да се железничка станица дан ноћ строго чува.

У Осеку су претресали стан чиновника Шустера, да нађу какве компромитујуће списе, али нису имали успеха.

У Бакру је било прекјуче у ноћи великих изгреда. Преко 500 демонстраната су напали на железнићку станицу. Војска је учинила реда и њих 11 је ухапсила, који буду затворени у затвор котарског суда. Али сутра на ноћ око сати јуришали су демонстранти њих више стотина сељака из околине на тај затвор, који су чувала само два војника и жандари. Сви прозори буду полупани, врата истављена и ухапшеници ослобођени. — Док је дошла жандармерија из Сушака, беху се демонстранти већ разишли, скупа са ослобођеним. Војска чува станицу и пругу.

Накнадно се опроргава вест, да је у Крижевцима преки суд изрекао смртну казну над двојицом демонстраната.

Шта разговарају клупе у угарском сабору?!

Прошлог четвртка у вече, кад се све смирило, почеше да разговарају седишта у угарској саборници.

Једно седиште каже: — Не ваљају саборски бележници.

— Зашто? питају са више страна.

— Ето зашто! У саборском су записнику забележили, да је било данас 146 посланика. А знате да нас има 147 седишта на којима су седели посланици.

Председнички фотељ се насмеја. Било је доиста 146 посланика, а не 147. Само је и то истина, да је данас један посланик седео на две столице.

— Који?

— Па за Бога, посланик Хрватске и Славоније Томашић. Ласкао је и влади и опозицији. А нападао је, али је и бранио Беч.

— Тако је, вели прво десно седиште у претпоследњем реду. Добри су саборски бележници али не ваљају саборски послужитељи.

— А зашто?

Та ево вам овде на гомили све ђубре што су данас почистили, а нигди се не види пета од ципела.

— А зашто мора да буде пета од ципела?

— Још питате, а овамо сте сви чули Томашићев говор. Он је тврдио, да је и то узрок данашњим немирима у Хрватској и Славонији, што угарска влада неће да се држи нагоде.

— Па?

— Па зар нисте чули, где му са свију страна са подсмехом довикнуше: — Па зашто браните и помажете ви посланици Хрватске и Славоније ту владу, која неће да извршава закон, нагоду?!

— То смо чули!

— Е па кад сте чули, онда знате и ви као и ја, да се у тој ствари посланик Томашић тако ружно сатро, да му је морала отпасти бар једна пета са ципела. А ево је нема на овом ђубрету.

— Лако је вами говорити! каже горњи део једне клупе, на коме посланици пишу и држе своје списе. Лако дабогме. Али шта ћемо ми!? Чули сте шта је казао посланик Томашић. До сад није било време и још није време да посланици Хрватске и Славоније траже у сабору да се закон врши, ал кад буде време тражиће. И коме онда горе но нама. Док почну водити опозицију, па стану лупати песницама и књигама о клупе, тешко ће нама бити:

— Може још и то бити! рече нека клупа.

— Али се председнички фотељ насмеја и рече: — Говорите, као да сте у каквој дечијој школи а не у сабору... У Хрватској и Славонији господа владини посланици чекају увек згодно време за све оно што је добро. Откад н. пр. признадоше бан и његова странка, да су оправдани многи српски захтеви само им није време. А то време тамо иде у натраг, место да се ближи.

— Та јест, јест, али је овде друга ствар.

— Ни бриге вас! Народ у Хрватској и Славонији почео је већ да се буни што се не извршава закон, а господа посланици владине странке, не виде још, да је дошло време. И кад сад није, неће никад ни доћи...

И чак и оне клупе, које су управ истесане из кладе, увидеше да је то тако и — умирише се. Лаку ноћ!

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. маја о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем априла истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец мај обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Збор и демонстрација словенских ђака у Бечу. У четвртак после подне држали су словенски ђаци у „ресурзу“ велики збор. Намера им је била да тај збор држе на универзитету, но ректорат им је ту молбу одбио из разлога, да није слободно ни једном ђачком друштву држати на универзитету политички збор.

Збор овај словенских ђака био је ванредно посећен. Присуствовали су и многи посланици словени а била су заступљена сва удружења словенства као: „Буковина,“ „Огнишко,“ „Зора“ „Академски спомен,“ „Звонимир.“ Главна тачка расправе била је подизање словенског универзитета у Љубљани. Говорило је и више посланика. Чешки посланик Шрамер позвао је омладину словенску да истраје у том захтеву, а посланици чешки неће мировати, док се тај смер неоствари, те је тако успех сигуран.

Омладина је за тим усвојила резолуцију, у којој позива владу да се у Љубљани оснује један словенски а у Брину један чешки универзитет. И протестира даље што се смера, да се талијански правни курс пресели из Инсбрука као правна академија у Горицу или Трст. — Закључке ове предаће министру просвете нарочито изасланство. — Изражена је још симпатија словенској браћи у Старој Србији и Маћедонији.

После збора ђаци су отишли пред уредништво „Нове Сл. Пресе.“ Са бурним подругљивим узвицима и звиждањем дали су одушке свом незадовољсуву на пристрасном и неистинитом писању и држању

реченог листа. Од неколико каменица и од неколико удара са штаповима распршташе се више прозора на уредништву. Полиција није била спремна за ову демонстрацију и трајало је добро четврт часа, док се показала. Ђаци се тада у мањим групама повукли у унутрашњу варош певајући словенске песме Код т. з. Шотентора дочекала је полиција ђаке и хтела да их спречи, да иду на универзитет. Но добром делу ђака пошло је за руком да до универзитета дођу, кад се пред њима капије универзитета ненадно затворише. Ђаци се онда задржаше на узвишењу пред улазом. Ту су на штап везали један број листа „Н. Сл. Пресе“ и спалили. Полиција није продирала на ивицу универзитета, већ се само покушавало да многобројно искупљен свет потисне од универзитета. Тад је једном ђаку пало на памет, те је из једног броја „Н. Сл. Пресе“ почео да чита гласно женидбене огласе, што је међу сакупљенима изазвало силан смеј и што је још више привлачило свет. Полиција пође сад и на универзитетско земљиште на ђаке, те је дошло између ње и ђака, до оштре расправе, што је ступила на универзитеско земљиште. Један је ђак одведен у полицију, одмах осуђен на 30 круна и пуштен на слободу. Ђаци су се онда разишли.

Побуна сељака.

Из Арада јављају, да су се на пустари Алмаширатош дигли сељаци против прекомерне строгости и суровости управника Ђорђа Такача. Такач је пуцао на сељаке из револвера и доста тешко је озледио два сељака. И писар Немет, који је похитао Такачу у помоћ, пуцао је на сељаке. Такача је огорчен народ испребијао на мртво име а Немету је испало за руком да сретно умакне. Истрага се повела.

Славенски збор.

У Бечу ће се одржати збор, коме ће присуствовати сви заступници славенских парламентарних клубова, славенски ђаци и радници, да се поразговоре о догађајима у Хрватској и Славонији. Исто тако су закључили и хришћанско-социјални радници у Љубљани, у споразуму са свима словачким странкама, да одрже, у ствари догађаја у Хрватској и Славонији један велики народни збор.

Излет на Стражилово.

Српска виша девојачка школа у Новом Саду била је у четвртак 1. маја о. г. на Стражилову, да учини помен педесетогодишњице од смрти песника омладине, Бранка Радичевића. На двадесет двоја кола, све по пет ученица и сви наставници ове школе кренули су се око 10 сати пре подне, те прошли кроз Карловце, па поред убава Белила и око подне стигоше на оно дивно Стражилово. Тек што су одахнули од пута, попну се сви Бранковим висом до Бранкова гроба и споменика. Ту је г. катихета ове школе В. Миросављевић учинио црквени помен Бранку, а ученице су појале Со свјатими и Вјечнаја памјат. Ученица IV. разреда О. Мартиновићева оцртала је бираним речима доста опширно живот и рад Бранков, а ученица I. разреда С. Драгољевићева декламовала је красну Бранкову Молитву. Затим су ученице отпевале Одломак из Бранкова Бачког растанка. Ученице су положиле два свежа венца на споменик. — Доле у чардаку, и око њега, ручало се и веселило. Свако је себи понео јестива. Да је коме било стати и видети, како је то сваком пријало и како је свако задовољан и расположен, ма да је кишица у два-трипут сипила. Коло и остале наше игре развијале су се једна за другом уз гајдаше и уз ђачке тамбуре. После пет сати спремало се натраг. Окићени цвећем и гранама вратили су се сви истим редом, којим и одоше. Прошли су кроз сред Карловаца и таман још за вида стигли су до Петроварадина, одакле пешице у реду дођоше у Н. Сад и разиђоше се својим кућама, у уверењу, да су поред лепа уживања и поуке учинили и једну српску родољубиву дужност. —ћ.

Излет.

Јуче, у петак, била су сва деца овдашње срп. сред. основне школе, са својим наставницима и наставницама, у футошкој шуми. У шуму се изишло у пола два сата и забављало се до 6 сати после подне. Изишли су и многи родитељи, а међу њима и г. г. свештеници Божидар Поповић и Вељко Миросављевић. Време је било врло погодно, а шумица је врло угодно место за ове врсте забаве, те је, према томе, и борављење у шуми и забављање било свима врло пријатно. Деца су била врло весела, а родитељи и наставници пуни задовољства гледајући дечју радост и веселост. На жељу већине родитеља, одлучили су наставници и наставнице, да још овог лета — по свој прилици на дан цара Константина и матере му царице Јелене — приреде још један излет, али дабогме, с већом и бољом спремом, што се тиче јестива и других потреба. Кад програм тог новог излета буде склопљен, ми ћемо га објавити на неколико дана унапред у свима овдашњим листовима.

Трансвалски зајам.

Енглеска банка тек је у уторак окончала посао око сређивања пријава за трансвалски зајам. Рад се морао у понедељак у 5 сахати изјутра прекинути услед тога што је особље било заморено. Број уписника износио је на 115.400 што представља суму од 1174 милиона фуната штерлинга. Према томе у уписана је сума неких 39 пута већа.

Брзојави „Застави.“

Стигли 3. маја.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Неши, Кошутовац, говори, да влада треба што скорије да поднесе законски предлог о повишењу плата државних чиновника, па да се тај предлог преко реда одмах узме у претрес. Опозиција је пристала, да се тај законски предлог што пре реши.

Сел код краља.

Будимпешта. Краљ је примио јутрос министра-председника Села у подужој аудијенцији.

У ствари демонстрација у Броду.

Осек 18 демонстраната из Брода затворено.

Хајка против Срба у Босни.

Д. Тузла, 2. маја. Прото Новаковић, осуђен је на 4 месеца лаке тамнице и губитак свештеничке части ради дражења. Противнички сведоци, три Турчина, исказали да је пријава из освете, но прото је ипак осуђен. Дописом опширније.

Затворен католички парох.

Ст. Пазува. Синоћ притворен код овдашњег суда католички парох сланкаменачки Крешимир Томљеновић. Уапшење његово доводи се у везу са дражењем на изгреде. У Сланкамену је мир. (Томљеновић је био затворен и приликом претпрошлих избора за државни сабор, кад је оно у Бошњацима проливена крв. Пр. ур. „З.“)

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. С. М. у З. Не можемо штампати. Али ћемо о тој ствари проговорити у идућем броју. Нас су звали, да нам предаду та писма, и ми смо ишли у Фијуму. Та се ствар мора расчистити, јер је већ свега доста.

Г. В. Ј. у В. — Ми имамо одавна у рукама нацрт „калуђерског удружења“, али није било до сад места. Доћи ће на ред, што је главно у њему, то смо давно донели и то реч по реч.

Г. К. С. у К. Одговоћићемо Вам опширним писмом, само не журите, јер та ствар још може чекати.

Трговина.

НОВИ САД, 3. маја 1903. године. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. 85 —— н. Пшеница средња 7 ф. 10—20 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Наполица — ф. н Јечам 6 ——— ф. Зоб 5·60—80 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—30 — н. У зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 76 фор. Сланина сува 76 фор. дебела пањена 76 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	45—48 нов.	живе
„ средњи . .	43—44 нов.	мере
„ лаки . . .	40—42 нов.	

Све од 1 килограма.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

2. маја (15. маја).

Поред умерене понуде и слабе прође цена је пала са 5 пот. У промету је било 20.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 200 каквоћа по хект. од 76 до 82 цене од 50 килограма — кр. — пот. до 7 к. 87 пот. потиска, продано 700 м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 7 кр. 90 пот. до 8 кр. 15 п. пештанска, продано 700 м. м. каквоћа по хект. од 95 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 92 пот. до 8 кр. 97 п.; бачка, продано 950 м. м. квк. по хект. од 76 до 78, цена од 50 кр. од 7 кр. 75 п. до 8 кр. 05 п. Све на три месеца.

Раж, 1700 продано м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 70 п. до 6 кр. 85 п.

Јечам, продано — м. од — кгр. од кр. п. до — кр. — п.

Зоб, продано — м; м. цена од 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.

Кукуруз продано 4600 цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. 5 кр. 75 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. 70 пот. до 11 кр. 10 пот.

Проја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 70 кр. — п. до 70 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 57 кр. — п. до 57 к. 50 п.; сушена 61 кр. — пот. до 61 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 32 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 06 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 25 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 50 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 15 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 12 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	239 кр. 70 п.

Терминска продаја (шлусови).

Жито за мај 1903.	7·58 7·59
Раж за октобар 1903.	6·45—6·46
Зоб за октобар 1903.	5·50—5·51
Кукуруз за мај 1903.	6·44 6·45

ДАНАС, 4. (17.) МАЈА И СВАКЕ НЕДЕЉЕ
У ВАРОШКОЈ РЕШТАУРАЦИЈИ НА ДУНАВУ
КАРЛА ЗАПЛЕТАЛА
ВОЈНИЧКИ КОНЦЕРАТ
ГЛАЗБЕ 70. ПУКОВНИЈЕ.

Почечак у 5 сати по подне. У вече игранка.

Улазница за концерт **20 новчића**, а улазница за игранку **30 новчића**.

После подне купљене карте имају своју важност за игранку.

Приређивачи игранке су господа: Павле Булић, Виктор Хубер, Петар Шефер, Леополд Шмит, Антон Векер, Коста Толзон, Валентин Вил, Карло Шетало, Јован Кајор мл., Виљем Папаји, Фердинанд Шрам и Фрања Мудрох.

За добру кујну и изврсна пића, као и најтачнију послугу јамчи са високоштовањем

КАРЛО ЗАПЛЕТАЛ,
гостионичар.

335 1—6

ВАЖНО ЗА ВИНОГРАДАРЕ!
ПРЕПОРУЧУЈЕМО
ГУМЕ ЗА КАЛАМЉЕЊЕ,
плавог камена,
РАФИЈЕ И ЈУТА КАНАПА,
СУМПОРА
све у најбољој каквоћи у великом избору,
а по најнижим ценама.
СТОЈАНОВИЋ и РАДОВАНОВИЋ
У НОВОМЕ САДУ.
324 1—3
Требамо два шегрта.

Red Star Line, Antwerpen

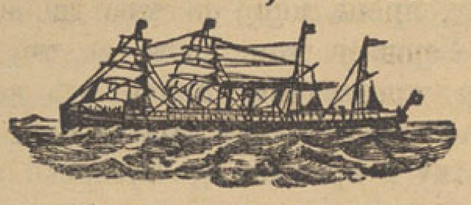

у Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.
Извештаја даје: 336 1—
Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

Објава.

Част нам је поштованој публици до повољног знања ставити, да смо **искључиву продају**

МАСЛА ЗА ЧАЈ
(Thee-Butter),

које из слатког млека произваја
Грофовско властелинство у Руми
преузели и да ћемо исто по досадањој цени од

2 кр. 40 пот.

по кили продавати.

Уједно препоручујемо најтоплије продају нашег **Властелинског правог млека** (Vollmilch).

Са високопоштовањем
Браћа Вагнер,
у Новом Саду.
1—6 332

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског превео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (38)

Беркутов је заћутао за часак и затим продужи:

— У перијоду што га је преживјело човјештво, владало је мртвило и глад, и ако није било Божје благодати, ипак је постојала хармонија између човјека и свијета, у коме је он пузио. У будућем царству, ако се то царство заиста приближује, биће иста та хармонија, а сад преживљујемо ми тешке дане борбе, што је води пробуђена савијест са тежњама звијера, који се још у нама налази. Но ако се може вјеровати томе, да је савијест људска, развијајући се и растећи, кадра да се прометне из горушична зрна у Монблан, онда све мисли људске морају тежити за васпитањем те савијести, јер она је сама она љествица, која се некад приснила пастиру Јакову, и по којој ће се раније или касније успјети човјештво на небо са степена на степен. Кад бих ја могао у то да вјерујем, кад бих ја могао у то да вјерујем. Зоја Григоријевна! Али, на жалост — ја сумњам и мени се све причиња, да је и тај пут крив, под нама ће се сломити пошљедња степеница и ми ћемо пасти у блато!

Беркутов заћута. Зоја Григоријевна гледаше у њега разрогаченим, уморним очима. Њено лице бијелило се у мраку као да је од порцулана. Иза леђа Беркутових падала је киша као ситан бисер, а између зграда тужно је фијукао вјетар. Са гребена чуло се на салаш, како Калдајс хучи преко камења.

— Ето, ко сам ја, — понови Беркутов.

У тај мах спази он изненада на грудима Зоје Григоријевне црвену ружу.

— А-а, — прошапта он и пружи руку за ружом.

Но Зоја Григоријевна устаде брже боље и отишла је у ћошак од собе. Ондје сједе у наслоњачу, и сложивши руке све до лаката на трпезу, спусти на њих главу.

— Ја вас љубим, Зоја Григоријевна, — проговори Беркутов.

— За што? Могуће зато, што сте ви од мене сушта противност. Али ми ћемо се овај час растати, и то за увијек. Тек то не смијете никоме спомињати. Ја се не могу више враћати натраг, но вас ћу се сјећати читавог живота. Зоја Григоријевна, — зовну Беркутов Зоју, која је непомично сједила, — дајте ми ваш цвијет. Зоја Григоријевна!

Столешникова се и не помаче. Беркутов гледаше њено, као мрамор бијело чело.

— Разумујем вас, Зоја Григоријевна, разумијем, зашто пођосте у манастир, — шапташе Беркутов потиштена лица, — и могуће, ја сам вас баш ради тога и завољео. На растанку дозволите ми, да вам дадем савјет. Не поводите се за шумом живота и никад не одлазите из вашег манастира, ни корак, јер ондје је крв и покољ! Биће боље, — продужи он, — учите и надаље латински језик и читајте са Иљом Андрејевићем Овидија. Зоја Григоријевна, — зовну је он поново тужно, — дајте ми вашу ружу, вјерујте, није ми лако да се с вама растанем.

Она приђе к њему, блиједа, са помрклим и тужним очима.

— Узмите, — прошапта она и пружи Беркутову ружу.

Он је узе, дотаче се уснама њених влажних листића и спреми цвијет у џеп од капута.

— Кад ме избаци на обалу, — проговори он уморна лица, — да умирем лаганом смрти, онда ћу гледати у ову ружу и шаптати: Ecce femina!

— Збогом, — прошапта Зоја Григоријевна.

Он је хтеде узети за руку, али она поново оде од њега у ћошак од собе и спусти се у наслоњачу, баш као да јој неко поткоси ноге.

— Збогом, збогом, — проговори Беркутов. — Збогом!

И он се удаљи од прозора. Иза његових леђа зачу се уздах.

Наставиће се.

АКЦИЈА

Загребачке Српске Банке

и на један комад продаје, а разне лозове:

Jo-szív, угарске, аустријске и талијанске Црвеног Крста, Домбау-Базилика, 2% српски лутријски зајам

купује кулантно

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

Мирослава Спаића,

Митровица (Сремска).

302 2—6

ГОСТИОНИЦА „КОД КАМИЛЕ“

издаје се од 1. новембра т. г. на 3 године под најам а састоји се из биртије и једне простране јеловне собе, кујне, шпаза, подрума, леденице и две велике штале, шупе са пространим двориштем, коморе за дрва, 7 гостинских соба и 2 собе за гостионичара. Подузетник који жели примити гостионицу, треба да има цео свој инвентар.

Обратити се ваља на власника г. **Тошу Николића-Црногорца** *у Новоме Саду*, лебарска улица број 61. 301 2—3

КАЈА.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Овим се расписује *офертална дражба* на 12 кат. јутара земљишта *каје*, које лежи у кат. општини *Крчедину* (котар старо-пазовачки, сремска жупанија), и унесено је у грунтовници под грунтовним уложком бр. 318. као власништво земљиштне заједнице крчединске политичке општине.

Земљиште то издаје се на 25 година *под закуп* путем офертaлне дражбе. Најмања понуда је *8000 (словом: осам хиљада) круна годишње*, а може се купити и на увек (као власништво), по најнижој куповној цени од 160.000 (словом: једну стотину и шездесет хиљада) круна.

Ово издавање под закуп, односно та продаја закључена је правоваљано на главној скупштини овлаштеника и одобрена је од вис. кр. земаљске владе отписом од 23. септембра 1902. бр. 61.101.

Земљиште то лежи на десној обали *Дунава*, а удаљено је само 5 километара од железничке станице *Бешка* (на прузи Будимпешта—Земун—Београд), па је с тога експлоатација и отпремање каје врло згодно и подесно.

Наслагање каје је врло обилато; иста се вади на *површини* (Tagbau) и изврсног је квалитета.

Са наведеним земљиштем сучељава још преко 60 јутара земљишта каје, власништво општинско и приватних лица, које би се, према потреби, такође могло откупити.

Ближа извешћа, као и нацрт уговора могу се увидети, за време званичних часова, свакога дана код општинског поглаварства у Крчедину.

Односне понуде имају се предати запечаћене, са потписом: „Понуда за крчединску кају“, уз положење 8000 круна, најдаље до 9. јуна т. г. по нов., до 12 сати до подне, код општинског поглаварства у Крчедину.

Понуде, које приспу после установљеног рока; оне испод 8000, односно 160.000 круна; за тим понуде, које се поднесу пре полагања вадијума, и напослетку, понуде, којима се иде за тим, да се делимично, или са свим измене дражбени увети сматраће се као да нису приспеле.

Отварање писмених понуда отпочеће се у општинском уреду *у Крчедину 10. јуна т. г. по нов., у 11 часова пре подне.*

У *Крчедину*, 1. маја 1903. године.

319 2—3 **Општинско поглаварство.**

1—325

КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ,

ШПЕЦЕРАЈА И БРАШНА ТРГОВИНА

ДУШАНА ДАЉЧЕВА

У СОМБОРУ

потребује млађег помоћника. Вредан и вичан истој струци само може примљен бити. 313 3—3

У ПАЖЊУ ОНИХ, КОЈИ БОЛУЈУ!

Част ми је високоштов. грађанству ставити до повољног знања, да онима, који пате од **реуме, костобоље, кожне и крвне болести** препоручимо

артеско купатило

које постоји на просторији новосадског вашаришта и које садржи себи у великој количини, **јода и сумпора,** те је по томе од изврсног лековитог утицаја. Оно је већ више околних општина добро познато и посведочило је своју лековитост.

По жељи могу се показати признања од врло угледних и одличних породица.

Купатило је сваког дана од ујутру до у вече како зими, тако и лети у свако доба отворено.

Цена једном купању са рубљом 80 потура.

С одличним поштовањем

278 4—5 **БАРФУС.**

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стоваришту

ЛАСТИКЕ НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ „Gummibänder“

по најјефтинијој фабричкој цени; моја ластика има поред еластичности, постојаности још и ту особиту врлину, да се са једном килом 5—9000 калама везати могу.

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

Алекс. А. Адамовић,

велепоседник виногради и америчанског ложњака

3—15 321 **Нови Сад.**

Плава камена

на више може се добити код

РАДИВОЈА НИКОЛАЈЕВИЋА

У МИТРОВИЦИ

по 30 форината 100 килограма. 309 3—6

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА

13—50 243 и

посредовање директног купа за бечки намештај

М. ДИМОВИЋ

Wien, V. Schlossgasse Nro 18.

Ценовници бадава и франко.

Још само **10.000 клгр. сувих шљива** ситних и здравих по 19 круна 100 кила.

Летње саламе I. и сува меса 1 кила К 1·60. — **Праве шљивовице** буренце 4 литре 45% јаке франко К 9·60.

Ориенталног платна за блузе по К 24·— 1 ком. 60 метара.

Свих земаљских производа по најнижој цени.

Извозно подузеће

Ђорђа Ал. Васиљевића,

1—2 333 Д. Тузла Босна

Тражи се једна 328 1—3

жена за газдарицу

код једног средњег газдалука у ратарској кући а у месту Сремски Карловци. Треба да је између 40 и 50 година стара а понуде треба послати на администрацију »Заставе« — Нови Сад.

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ

Др. Ђ. Трифковић

бивши болнички и клинички лечник, преселио се у

главну улицу бр. 24.

Прима болеснике од 9—11 пре и од 3—4 сати после подне.

У Новом Саду, маја 1903.

XII. КРАЉ УГАР. ПОВЛАШЋЕНА РАЗРЕДНА ЛУТРИЈА

110.000 ЛОЗОВА 55.000 ДОБИТАКА

сваки други лоз мора се са добитком вући.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕТНОМ СЛУЧАЈУ

1,000 000 Круна а премија 600.000 Круна

Многи играчи из моје главне колектуре постигли су лепе добитке.

Цена за I. разред 1/8 К 1·50, 1/4 К 3·—, 1/2 К 6.— или цели лов К 12.

Наручбине поштом извршујем тачно.

Ко жели може лоз купити у главној колектури банкарске и мењачке радње

Мирослава Спајића

у Митровици Сремској.

245 25—28

Liniment. Capsici comp

Richter's Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 33 године као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава. 652 31—35

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом „Richter" — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl.

Rudolstadt.

Стакло са жицама

за светлост одозго, за прозоре фабрика и радионица, за стаклене баште, веранде и конструкција на патосу итд. итд.

ПРИПОЗНАТО У САДАШЊОСТИ КАО НАЈБОЉИ

материјал за употребу.

ОТПРАВЉА

Actiengesellchaft für Glasindustrie

form. Friedr. Siemens

Neusattel bei Elbogen

BÖHMEN.

Други фабрикати: флаше сваке врсте, затварачи за флаше, пресовано стакло,ливено стакло, стакло у плочама, штиц-стакло, шатенговано стакло посуде, за врте и друге циљеве итд. 2—5 957

ЛИПИК

У СЛАВОНИЈИ

КУПАТИЛО ПРВОГ РЕДА.

Једини топли јодно-алкални извор

(64° C.) на копну.

Станица Лоњско-пољска (преко Дугосела). Осим тога са јужне стране станица Пакрац—Липик (зонска тарифа).

Одликовање: Будимпешта, Беч, Лондон, Рим, Брисел. — Елегантан кур-салон, кафана и ресторација, велики парк, шеталишта, музика, изврсни хотели, официрски дом, санаторијум за децу, луксузно удешене купаонице, електрично осветљење.

Ненадмашимо у болести ревматизма, гихта, исхијаса, кошчаних болести и код катара у стомаку, цревима, бешици итд. као и код скрофулозних и крвних болести итд.

За време купалишне сезоне ординирају у месту осам признатих лекара.

Липичка вода директ са извора, а добија се код **L. Edeskuty, Budapest,** као и у Бечу.

Липичка минерална со може се поручити код купалишне управе.

Сваковрсна извешћа даје

274 2—5 Купалишна управа

ШИХТОВ-САПУН

„ЈЕЛЕН". са знаком „КЉУЧ".

Најбољи, најиздашнији и по томе најјефтинији сапун. Слободан од сваких шкодљивих мешавина.

Добија се свуда.

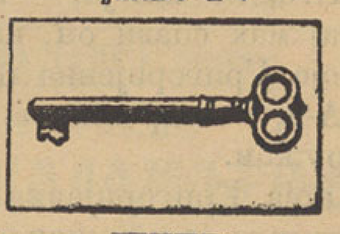

При куповању треба нарочито пазити, да сваки комад сапуна носи име „ШИХТ" и једну од горњих заштитних знакова.

27 9—25

Продаја

по тежини за 1 кр. 50 потура и 1 кр. 90 пот. по кили.

334 1—6

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ за **Нови Сад** код **М. ВУЛПЕ** гвожђарница.

Свака потпуно практична домаћица

која каквоћу емајлног посуђа не цени по чистој спољашњости боје, већ једино и само по истрајности, издржљивости у употреби и јефтиноћи, купује данас искључиво

сиваcто емајлисано

СЕЦЕСИОНО **Емајл-посуђе** ЗА КУВАЊЕ

Commandit-Gesellschaft **P. Westen.** Pressburg-Ligetfalu.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ за **Нови Сад** код **М. ВУЛПЕ** гвожђарница.

Продаја

на комад по оригиналној фабричној цени, а по фабричном ценовнику који стоји на увид.

помаже изврсно као ненадмашими „сатирач инсекта".

Купуј „само у флашама"

ДОБИТИ СЕ МОЖЕ:

У Новом Саду код:
Емериха Дицгена и сина
Н. Димовића
Т. Ђорђевића
Г. Ханзлиха
Николе Костића
Ц. Либмана
Јосифа Лудвига
Браће Мирилов
Шаму Розенблита
Лоренца Баумгартнера
Јозефа Бема
Љ. Стефановића сина
Стојановића и Радовановића
Браће Вагнера.
Јос. Војтовића.

У Бач-Брестовцу:
Консум-Ферајна.

У Босанском-Шамцу:
Адолфа Трицла.

У Черевићу:
Ферд. Крауса, синова

У Инђији:
М. Петковића
Јована Ђармата.

У Карловцима:
Фрање Хомолке
Ст. С. Јанковића.

У Кленку:
П. Х. Поповића апотекара.

У Кули:
Ј. Шварца
Ферд. Кнефеља

У Митровици:
Јов. Костића „код плаве звезде"
Јована С. Мијића
С. А. Крстоношића
Лазара Стојановића
Стевана Адамовића, сина
Радивоја Николајевића
Карла Најбауера мл.
Велимира Радака
Нике Ненадовића.

У Нем. Паланци:
Берхајма Мано
Јосифа Хаусвирта
Марка Мацикића
Карла Ресеља
М. Фирста и друга.

У Ст. Бечеју:
Луне Мравића

231 8—6

Госпође Самуеле Фирста
Херцега Геве
Антона Пандека
Стевана Бранковића.

У Петроварадину:
Ферд. Андреса
Игњата Андреса
Мелхиора Киша.

У Руми:
Андреса Георга
Н. Г. Јуришића
Димитрија Т. Јаковљевића
Швелбе Мора
Данила Удицког
Еме Весеи
А. Н. Живковића

У Сентомашу:
Јована Манојловића мл.

Милана Манојловића
Вере Манојловића
Илије Јанковића

У Тителу:
Лазара М. Јанковића
Душана Крижана
Номенмахера Андреје.

У Турском Бечеју:
Исидора Шлезингера.

У Новом Врбасу:
Клајна Матије
Ферд. Сајдла
Шнајдера Јакова.

У Ст. Врбасу:
Мита Лесковца апотекара.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.